

Ведута В. В.Навчально-науковий центр мовної підготовки
Національної академії Служби безпеки України**ТЕКСТОВА СИТУАЦІЯ ЯК ФОРМАТ АКТУАЛІЗАЦІЇ ЗНАНЬ
ПРО ПОРУШЕННЯ НОРМ ЕТИКИ В СУЧАСНИХ
АНГЛОМОВНИХ РІЗНОСТИЛЬОВИХ ДИСКУРСАХ**

У статті проаналізовано особливості текстового втілення етичного досвіду представників англomовної моральної традиції, які розглянуті крізь призму засобів його мовної репрезентації в публіцистичному, документальному та художньому дискурсах. Моральне знання та досвід перебування в ситуаціях, пов'язаних із порушенням норм етики, набуті представниками англomовної лінгвокультури, досліджено в термінах текстової ситуації як формату репрезентації знань про відповідні фрагменти дійсності.

Специфіка вербалізації морально значущих ситуацій у сучасних англomовних різностильових дискурсах визначається жанрово-стилістичними особливостями текстів, де ці ситуації предметнено. Залежно від рівня об'єктивності та характеру відображення дійсності в текстах різних функціональних стилів англійської мови, окремі аспекти ситуації «Порушення норм етики» втілюються в досліджуваних дискурсах за допомогою різнорівневих засобів номінації.

Так, у газетно-публіцистичному дискурсі, спрямованому на достовірне відтворення подій та явищ об'єктивного світу, актуалізація окремих аспектів етичного досвіду відбувається переважно засобами прямої номінації. Для ситуацій, предметнених у художньому дискурсі, який орієнтовано на здійснення естетичного та емоційного впливу на читача, характерним є зображення морально значущих ситуацій засобами образної номінації. Репрезентація ситуації «Порушення норм етики» в документальній прозі здійснюється засобами прямої та образної номінації, превалювання яких зумовлено жанровою специфікою текстів, де ці ситуації предметнено.

Розбіжності у способах об'єктивації морально значущих ситуацій у сучасному англomовному газетно-публіцистичному, художньому та документальному дискурсах, демонструють відмінності у сприйнятті й осмисленні представниками англomовної лінгвокультури різних аспектів етичного досвіду, задаючи вектор їх інтерпретації адресатом.

Ключові слова: текстова ситуація, порушення норм етики, англomовна лінгвокультура, англomовний публіцистичний, документальний та художній дискурси.

Постановка проблеми. Успішна соціальна взаємодія представників спільної морально-культурної традиції не можлива без дотримання ними загальноприйнятих норм, стандартів та принципів поведінки, які є важливою частиною їхнього етичного досвіду [41, с. 5]. Основу останнього становить набуте в процесі розвитку індивідуальне та колективне моральне знання і розуміння того, що є добром і злом, правильним та неправильним, честю й гідністю, обов'язком, свободою, совістю, відповідальністю, нормою [42, с. 47; 46, с. 7].

Набуття знань про певну поведінку, в тому числі неетичну, відбувається не лише в результаті безпосереднього досвіду [12, с. 179; 19, с. 172], коли людина особисто бере участь у тій чи іншій ситуації, а й у процесі спостереження за іншими людьми, наприклад, інтерпретуючи текст чи дис-

курс [20, с. 18; 43, с. 187], в яких відображено когнітивний досвід людини [7, с. 19] та фіксовано опосередковану мовою інформацію про світ [3, с. 4].

Одним із форматів втілення знань, уявлень, а також особистого та спільного морального досвіду, надбаного представниками тієї чи іншої лінгвокультури, є **текстова ситуація** [7, с. 19]. Ця остання віддзеркалює структуроване знання про відповідний фрагмент дійсності за допомогою комплексу мовних засобів, зосереджених у композиційно та структурно цілісному фрагменті тексту або розосереджених у текстовій тканині [там само]. Жанрово-стилістичні особливості текстів, де ці ситуації предметнено, зумовлюють певні розбіжності у способах та засобах втілення різних аспектів досвіду людини, в тому числі етичного,

зокрема і в сучасному англomовному дискурсі [2, с. 6; 3, с. 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Моделювання соціально-значущих аспектів дійсності в термінах текстових ситуацій неодноразово ставало предметом лінгвістичного дослідження [2, с. 79–155; 3, с. 3–17; 11, с. 177–180; 36, с. 11–134]. Так, досліджувалася специфіка текстового втілення ситуації зустрічі [36, с. 11–134], лінгвокогнітивні особливості варіювання текстових ситуацій «Злочин-відповідальність» [3, с. 3–17], «Соціальний захист» [2, с. 6], у різних функціональних стилях сучасної англійської мови [2, с. 6; 3, с. 7]. Крізь призму текстових ситуацій розглядався характер концептуалізації світу в художньому тексті поряд із засобами текстової експлікації знань про світ [11, с. 177–180].

Вивчення особливостей актуалізації знань про ситуації «Порушення норм етики» в англomовних різностильових дискурсах шляхом зіставлення семантики текстів, де ці знання опредметнено, дає змогу реконструювати різні аспекти етичного досвіду представників англomовної лінгвокультури.

Об'єктом нашого дослідження є текстова ситуація «Порушення норм етики», об'єктивована в сучасних англomовних різностильових дискурсах.

Предмет вивчення становлять семантико-когнітивні особливості актуалізації окремих аспектів етичного досвіду носіїв англійської мови, розглянуті з погляду сукупності засобів їх мовної репрезентації в публіцистичному, документальному та художньому дискурсах.

Постановка завдання. Мета статті – виявити особливості текстового втілення етичного досвіду учасників ситуації «Порушення норм етики» в зазначених англomовних дискурсах.

Для досягнення вказаної мети необхідним було розв'язання таких завдань: реконструювати структури концептуалізації досвіду, за посередництва яких різностильові англomовні тексти та дискурси співвідносяться з дійсністю, визначити особливості вербального втілення окремих фрагментів об'єктивної дійсності у форматі текстової ситуації «Порушення норм етики».

Виклад основного матеріалу. Інформація про різноманітні аспекти людського досвіду, у тому числі етичного, є занадто об'ємною та складною для сприйняття, запам'ятовування та подальшого використання [12, с. 85; 43, с. 187]. Тому отримані в різний спосіб та з різних джерел дані підлягають подальшій комплексній обробці [20, с. 12], в процесі якої, за припущенням когнітологів [12; 13; 15; 16; 22; 45; 40; 43], відбувається сег-

ментація безперервної послідовності реальних та об'єктивованих у тексті й дискурсі дій і подій [47, с. 126] та перетворення великих масивів інформації на придатний для користування людиною формат [45].

Так, у пам'яті людини формуються певні когнітивні структури, які забезпечують розуміння набутого нею індивідуального та/чи колективного досвіду, в тому числі етичного, у спрощеному вигляді [22, с. 174] і які є подібними до когнітивних структур, що утворюються в процесі інтерпретації тексту та дискурсу [7, с. 18; 40, с. 615; 43, с. 186]. Останні не лише фіксують знання про навколишню дійсність [6, с. 8; 20, с. 513], а й відображають особливості її осмислення та оцінки представниками лінгвокультури, мовою якої ці знання вербалізовано [8, с. 7; 20, с. 528].

Одним із форматів концептуалізації досвіду, за посередництва якого текст та дискурс співвідносяться з дійсністю, є **модель ситуації** або **ситуаційна модель** (a situation model) [12, с. 82; 47, с. 125–130; 50, с. 1028], у форматі якої структурується інформація про особливості взаємодії учасників спілкування в умовах реального часу та простору [18, с. 194; 27, с. 181] та акумулюється особиста практика перебування й участі комунікантів у подібних ситуаціях [12, с. 90].

При цьому спостерігається певна відповідність між фрагментами об'єктивної дійсності та їх ментальними і текстовими корелятами [1, с. 58–59; 7, с. 18; 27, с. 181; 20, с. 13; 43, с. 186–187; 47, с. 126; 50, с. 1028]. Вони співвідносяться в такий спосіб, що основні характеристики локалізованих у часі та просторі фрагментів предметної дійсності, тобто референтних ситуацій [14, с. 8], опосередковано, за посередництвом ситуаційних моделей [12, с. 84; 39, с. 368, 40, с. 614], мовними засобами втілюються в текстових ситуаціях [7, с. 18; 2, с. 31, 38; 3, с. 18; 11, с. 178].

Ситуаційні моделі та, відповідно, їх текстові відповідники є фрагментарними структурами [12, с. 89; 22, с. 173], тобто такими, що обмежуються конкретними часопросторовими параметрами, а також визначаються унікальними характеристиками учасників ситуацій і послідовністю здійснюваних ними дій та подій [12, с. 89; 50, с. 1029]. Епізодичність ситуаційних моделей зумовлюється нездатністю людського розуму охопити велику кількість наявних у реальних ситуаціях деталей та ознак, важливість яких визначається безпосередньо учасниками кожної конкретної ситуації [12, с. 89–90]. У той же час фрагментарність їх текстових корелятів

пояснюється неможливістю повної вербалізації усіх аспектів досвіду засобами тексту [9, с. 22; 20, с. 10; 24, с. 82], релевантність об'єктивації інформації в якому залежить від його жанрово-стилістичних та індивідуально-авторських особливостей [8, с. 7; 20, с. 513].

Повнота представленості окремих елементів тієї чи іншої ситуації об'єктивної дійсності в текстовій ситуації впливає на можливість або неможливість реконструкції цієї ситуації на основі одного окремого **тексту**. Останній у межах нашого дослідження розглядається не як інформаційно завершене [5, с. 12], відмежоване, замкнене в собі утворення [25, с. 582], а як відкрита в міжтекстовий простір сутність [35, с. 57], яка є відбитком процесу мовленнєвої творчості його адресанта [10, с. 130–131; 28, с. 192]. Тому відтворення не представлених або частково представлених компонентів реальної ситуації в її текстовому втіленні розглядається в ракурсі **дискурсу**, структура якого певним чином відображає послідовність об'єктивованих окремими текстами подій [12, с. 83] та який, слідом за В. Є. Чернявською, тлумачимо як сукупність тематично об'єднаних наявних та потенційно можливих текстів, кожен з яких ідентифікується як мовний корелят соціально-культурної практики [35, с. 58].

За такого підходу текстова ситуація і текст загалом розглядаються як видові щодо родового поняття дискурсу [17, с. 6; 31, с. 56], який виступає не пасивним носієм опредметненої в ньому інформації, а сприяє активному конструюванню форм когнітивної та комунікативної діяльності учасників спілкування за посередництва створюваних ними текстів [18, с. 200–201; 20, с. 527]. При цьому враховуються ті соціальні, психологічні та прагматичні характеристики ситуацій об'єктивної дійсності, які визначають поведінку її учасників [37, с. 36].

Здійснювана за посередництва текстів взаємодія комунікантів [17, с. 7] передбачає концептуалізацію (спрямовану на виділення мінімальних одиниць досвіду) [20, с. 319] та категоризацію (націлену на об'єднання одиниць досвіду, які виявляють подібність, у більш великі розряди) [там само] навколишньої дійсності адресантом текстового повідомлення [там само, с. 522], а також її інтерпретацію, тобто сприйняття та розуміння читачем того, що хотів повідомити йому автор [17, с. 8]. Забезпечуючи учасників спілкування альтернативними засобами вербалізації різних аспектів ситуацій об'єктивної дійсності [20, с. 522; 34, с. 34], кожна мова створює власний образ ментального світу

людей, який диктує носіям цієї мови певний спосіб та стиль сприйняття окремих явищ, у тому числі й ситуацій, пов'язаних із порушенням норм етики [20, с. 531; 49, с. 9]. Вибрані засоби вербалізації окремих аспектів ситуацій, об'єктивованих у семантиці сучасних англомовних різностильових дискурсів, задають вектор їх інтерпретації [20, 522; 17, с. 9], віддзеркалюючи результати індивідуального та колективного досвіду представників англомовної морально-культурної традиції [34, с. 32].

Конструювання подій та явищ об'єктивної дійсності, здійснюване комунікантами за посередництвом текстів, передбачає їх здатність по-різному сприймати та відтворювати ту саму ситуацію за допомогою різнорівневих засобів номінації [44, с. 435] та дескрипції [2, с. 79].

Залежно від вектора осмислення морально-значущих ситуацій у термінах англомовної моральної традиції, від комунікативних потреб та цілей учасників комунікації [там само], а також жанрово-стилістичних особливостей тексту чи дискурсу, де ці ситуації опредметнено [2, с. 6; 3, с. 7], окремі аспекти етичного досвіду, зокрема ті, що репрезентують інформацію про норми етики та їх порушення, можуть об'єктивуватися лексичними одиницями й іншими текстовими компонентами шляхом **позначення, зображення та вираження**.

Позначення окремих аспектів ситуацій «Порушення норм етики», здійснюється засобами прямої номінації, тобто словами та словосполученнями, що експліцитно вказують на такі порушення [38, с. 10]. До текстових компонентів, які **зображають** елементи досліджуваних ситуацій, належать прості та розширені дескрипції [2, с. 79], а також засоби образної номінації [29, с. 23] різних аспектів етичного досвіду. **Вираженню** певних аспектів ситуацій, пов'язаних з етичними нормами та їх порушенням, сприяють текстові елементи, які вказують на невербальну поведінку порушників або реакцію інших учасників ситуації на порушення за допомогою жестів, міміки та поз.

Виокремлення та аналіз текстових ситуацій «Порушення норм етики», представлених у сучасних англомовних різностильових дискурсах, дали змогу виявити певні відмінності у способах актуалізації окремих аспектів досліджуваних ситуацій у текстах різних функціональних стилів.

Так, у текстах газетно-публіцистичного стилю, які спрямовані на відтворення ситуацій об'єктивної дійсності з максимальною точністю [5, с. 115; 32, с. 114–115], об'єктивація різних аспектів етичного досвіду відбувається переважно засобами прямої номінації.

Як приклад, наведемо фрагмент статті “Katie Hill Is the First Millennial Lawmaker to Resign Because of Nudes. She Won’t Be the Last” (Кеті Гілл – перша, але не остання конгресвумен із покоління міленіалів, яка вимушена була подати у відставку через її фото в оголеному вигляді), де йдеться про норми професійної етики, зокрема ті, що регулюють робочі стосунки між керівником і підлеглими. Ці норми зазнали дещо іншого тлумачення під впливом популярного нині соціального руху #MeToo (#Я теж), завдяки якому багато людей змогли поділитися власним досвідом пережитого сексуального насильства та сексуальних домагань, наприклад:

*Hill’s case also illuminates the tricky nuances of workplace relationships in the #MeToo era. The cultural reckoning with sexual harassment has cast a pall over many workplace relationships, and especially those between a boss and a subordinate. According to **the new code of ethics**, consent is impossible when there is a power imbalance involved. But it’s worth noting that in Hill’s case, no victim has come forward to allege abuse [54].*

У наведеному фрагменті вказівку на норми етичної поведінки забезпечує терміносполучення «кодекс етики» (*code of ethics*), яке вживається в сучасній англійській мові на позначення будь-яких правил хорошої і поганої поведінки (“*a set of rules about good and bad behavior*”) [52]. Новизна норм, про які йдеться (*the new code of ethics*), пов’язана з модифікованим тлумаченням поняття згоди, наявність якої викликає сумнів (*consent is impossible*) у ситуації сексуальних домагань у контексті нерівних соціально-трудо-вих відносин (*when there is a power imbalance involved*), навіть коли жертва не заявляє про здійснене насильство (*no victim has come forward to allege abuse*).

На відміну від газетно-публіцистичного дискурсу, який орієнтований на безпосереднє інформування про події та явища об’єктивного світу [32, с. 127], ключовим засобом відтворення дійсності в художньому дискурсі, незалежно від жанру, є образність [1, с. 113], яка сприяє чуттєвому сприйняттю реальності [9, с. 349], здійснюючи естетичний та емоційний вплив на читача [1, с. 113; 21, с. 4].

Розглянемо текстову ситуацію, обіграну в політичному романі М. Добса “The Final Cut” (Остання гра), яка містить засоби образної маніфестації норм професійної етики членів британського уряду. На їх основі реконструюємо концептуально-образну метафоричну модель [23, с. 158;

41, с. 36], яка ґрунтується на осмисленні елементів етичного досвіду за аналогією з практикою поведінки в інших сферах буття [41, с. 36].

Метафоричне мапування (*metaphorical mapping*) [там само, с. 10], націлене на проектування ознак, якостей, станів та ситуацій зі сфери досвіду людини, осмисленої метафорично (царина джерела), на цільову концептосферу порівняння (царина мети) [там само, с. 37; 4, с. 148], не завжди усвідомлюється людиною [23, с. 186; 41, с. 33, 63]. Тому реконструкцію моделей образного осмислення етичного досвіду було здійснено нами на основі об’єктивованих у сучасному англійському тексті та дискурсі метафорично вжитих ключових слів [48, с. 14], наприклад:

Downing Street has a simple dress code. When you come in you should leave your principles at the door [55, p. 355].

Відповідно до метафоричної моделі, реконструйованої на базі наведеного епіграфу до одного з розділів роману, КОДЕКС ЕТИКИ, який регламентує правила достойної і неприйнятної поведінки, уподібнюється ДРЕС-КОДУ, що визначає форму та стиль одягу, рекомендовані для певних соціальних груп або для окремої нагоди (“*an accepted way of dressing for a particular occasion or in a particular social group*”) [51]. При цьому ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ асоціюються з ПРЕДМЕТАМИ ОДЯГУ (аксесуарами), відсутність або наявність яких визначає можливість окремої особи бути присутньою на певному заході або в певному соціальному оточенні. Так, відповідно до кодексу етики британського уряду, який метонімічно ототожнюється з вулицею Даунінг стріт (*Downing Street*), неподалік якої знаходиться будівля Британського парламенту, його членам рекомендовано не керуватися звичними етичними принципами, залишивши їх, ніби предмети одягу, біля дверей. Актуалізована в цьому епіграфі метафорична модель характеризує типову для політиків поведінку, коли останні дотримуються норм етичної поведінки в одних ситуаціях, нехтуючи ними в інших.

Ключовою ознакою документальної прози, аналізованої в цій статті, є суб’єктивний, хоча й фактографічний спосіб подання інформації [30, с. 88]. Проте, якщо в одних жанрах документалістики (наприклад, у мемуарах, записках, щоденниках, біографіях, автобіографіях) на перший план виходить достовірність відтворення ситуацій [26, с. 17], то в інших жанрах (таких як «невигадане» оповідання, документальна повість, документальний роман), де реальні події

відтворюються одночасно засобами художнього дискурсу та публіцистики, акцент зміщується в бік образного зображення дійсності [там само; 33, с. 132].

Наведений нижче фрагмент текстової ситуації, який є уривком з книги Джулі Берчл та Чеса Бердена "Not in My Name" (Не від мого імені), що належить до жанру документальної прози, ілюструє негативну реакцію представників англійської моральної традиції на гендерні порушення етики, позначену описом несхвального жесту. У фокусі текстової ситуації засудження лицемірства удавано добродесних натуралів (*goody-goody straight boys*), які публічно виявляють стурбованість проблемами людей нетрадиційної сексуальної орієнтації (*who are the most hung up about gay people*), а насправді є найбільш недоброчливими до них (*consequently most spiteful towards us*), наприклад:

*In my experience, it is the middle-class goody-goody straight boys who are the most hung up about gay people and consequently most spiteful towards us, albeit in a more subtle and sly way. [...] Not that I'm going prudish on them, of course. I just wish they'd stop **finger-wagging** at others in public while shagging left, right and center in private!* [56, с. 12–14].

Неприхильне ставлення представників традиційної сексуальної орієнтації (*straight boys*) до тих, хто виявляє нетерпимість до геїв (*at others*), демонструє погрожування вказівним пальцем (*finger-wagging*) – жест, який означає осуд ("to

wag a finger – to shake your finger from side to side or up and down, often because you do not approve of something") [53].

Висновки і пропозиції. Вивчення особливостей текстового втілення знань про ситуації «Порушення норм етики» в сучасних англійських дискурсах дозволяє відтворити специфіку окремих виявів етичного досвіду представників англосаксонської моральної традиції. Залежно від жанрово-стилістичних особливостей тексту чи дискурсу, де досліджувані ситуації предметно, інформація про норми етики та їх порушення актуалізується в них засобами прямої або образної номінації.

Розбіжності у способах об'єктивації морально значущих ситуацій у сучасному англійському газетно-публіцистичному, художньому та документальному дискурсах зумовлено рівнем автентичності та характером відображення актуалізованих у них фрагментів дійсності, демонструючи відмінності у сприйнятті та осмисленні представниками англійської лінгвокультури різних аспектів етичного досвіду та задаючи вектор інтерпретації вербалізованого в тексті морального знання.

Перспективи подальших досліджень ситуації «Порушення норм етики» пов'язані із визначенням усього комплексу чинників варіювання досліджуваних ситуацій у сучасних різностильових дискурсах із метою систематизації інформації про уявлення, якими послуговуються носії англійської мови, вибираючи ту чи іншу модель поведінки або приймаючи рішення стосовно її етичності чи неетичності.

Список літератури:

1. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык : учебник для вузов. 7-е изд. Москва : Флинта: Наука, 2005. 384 с.
2. Багумян О. В. Текстова ситуація «Соціальний захист»: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі різностильових англійських текстів) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2004. 248 с.
3. Барба Л. В. Лінгвокогнітивні особливості текстової ситуації «Злочин-відповідальність» у різних функціональних стилях сучасної англійської мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Одеса, 1999. 19 с.
4. Белехова Л. І. Аналогове мапування у поетичному тексті (на матеріалі американської поезії). *Вісник Житомирського державного педагогічного університету ім. І. Франка*. 2001. № 8. С. 148–152.
5. Валгина Н. С. Теория текста : учебное пособие. Москва : Логос, 2004. 280 с.
6. Воробйова О. П. Когнітологія як експериментальний міф: методики концептуального аналізу тексту. *Актуальні проблеми філологічної науки* : тези III Всеукраїнської науково-практичної конференції, Дніпропетровськ, 8–9 грудня 2011 року. Дніпропетровськ : ДНУ, 2011. С. 8–10.
7. Воробьева О. П. Текстовая номинация в ракурсе когнитивной лингвистики. *Языковая категоризация (части речи, словообразование, теория номинации)* : материалы Круглого стола, посвященного юбилею Е. С. Кубряковой по тематике ее исследований. Москва : ИЯ РАН, 1997. С. 18–20.
8. Воробьева О. П. Художній текст: у пошуках метаметоду інтерпретації. *Англїстика та американїстика*. 2013. Вип. 10. С. 7–11.
9. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 1958. 458 с.
10. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. Москва : КомКнига, 2006. 144 с.

11. Гладь С. В. Типологія текстових ситуацій (у контексті концептуалізації світу). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Філологія*, 2013. Вип. 17. С. 177–182.
12. Дейк Т. А. ван, Кинч В. Стратегии понимания связного текста. *Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 23. Когнитивные аспекты языка*. Москва : Прогресс, 1988. С. 153–211.
13. Дейк Т. А. ван. Язык. Познание. Коммуникация. Москва : Прогресс, 1989. 312 с.
14. Долинин К. А. Интерпретация текста. Москва : Просвещение, 1985. 287 с.
15. Жаботинская С. А. Ономаσιологические модели и событийные схемы. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2009. № 837. С. 115–123.
16. Жаботинская С. А. Лингвокогнитивный поход к анализу номинативных процессов. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2010. № 928. С. 6–20.
17. Жаботинская С. А., Лещенко А. В. Концептуальная модель дискурса. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2014. № 1124. С. 6–15.
18. Красных В. В. Основы психолингвистики и теории коммуникации : Курс лекций. Москва : Гнозис, 2001. 270 с.
19. Кубрякова Е. С. Категоризация мира: пространство и время (вступительное слово). *Когнитивная семантика: материалы второй международной школы-семинара по когнитивной лингвистике* / под. ред. Е. С. Кубряковой, О. В. Александровой. Тамбов : Изд-во ТГУ, 2000. С. 3–14.
20. Кубрякова Е. С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. Рос. академия наук. Ин-т языкознания. Москва : Языки славянской культуры, 2004. 560 с.
21. Кухаренко В. А. Интерпретация текста : учеб. пособие. Москва : Просвещение, 1988. 192 с.
22. Лакофф Дж. Женщины, огонь и опасные вещи: Что категории языка говорят нам о мышлении / пер. с англ. И. Б. Шатуновского. Москва : Языки славянской культуры, 2004. 792 с.
23. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живем / под. ред. А. Н. Баранова. Москва: Едиториал УРСС, 2004. 256 с.
24. Левицкий А. Э. Роль ситуации в процессе понимания лексических единиц. *Вісник КНЛУ. Серія Філологія*, 2012. Том 15. № 2. С. 81–87.
25. Лотман Ю. Текст у тексті. *Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст.* / за ред. Марії Зубрицької. 2-е вид., доповнене. Львів : Літопис, 2002. С. 581–595.
26. Местергази Е. Г. Художественная словесность и реальность (документальное начало в отечественной литературе ХХ века) : автореф. дис. ... докт. филол. наук : 10.01.08. Москва, 2008. 49 с.
27. Морозова Е. И. Интеракційний фрейм як структура комунікативно релевантного знання: теоретичний та дидактичний аспекти. *Сучасні фундаментальні теорії та інноваційні практики навчання іноземній мові у вузі* : колективна монографія / за ред. В. Г. Пасинки. Харків, 2013. С. 177–190.
28. Мороховский А. Н., Воробьева О.П., Лихошерст Н. И., Тимошенко З. В. Стилистика английского языка. Киев: Главное издательство издательского объединения «Вища школа», 1984. 235 с.
29. Рут М. Э. Образная номинация в русском языке: монография. Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 1992. 148 с.
30. Савельева Е. А. Между литературой и журналистикой: нон-фикшн в зарубежном и отечественном литературоведении. *Вестник Череповецкого государственного университета*. 2018. № 2. С. 85–91.
31. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність : монографія / за ред. В. Різуна. Київ : Національний університет ім. Тараса Шевченка, 2002. 392 с.
32. Стилистика и литературное редактирование / под ред. В. И. Максимова. Москва : Гардарики, 2005. 651 с.
33. Сулова Н. В. Нон-фикшн и собственно документальная проза в литературном процессе России 2000-х годов. *Известия Гомельского государственного университета имени Ф. Скорины*. 2015. № 1 (88). С. 130–134.
34. Тураева З. Я. Лингвистика текста: Лекции. Санкт-Петербург : Образование, 1993. 38 с.
35. Чернявская В. Е. Фантомы и синдромы дискурсивной парадигмы. *Вопросы когнитивной лингвистики*. 2014. № 1 (038). С. 54–61.
36. Чугу С. Д. Функционально-семантические особенности темпоральных показателей текста (на материале текстовой ситуации встречи) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Киев, 1989. 171 с.
37. Шевченко И. С., Морозова Е. И. Дискурс как мыслекоммуникативное образование. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2003. № 586. С. 33–38.
38. Харитончик З. А. Лексикология английского языка : учеб. пособие. Минск : Высшая школа, 1992. 229 с.
39. Fecica A. M., O'Neill D. K. A step at time: preliterate children's simulation of narrative movement during story comprehension. *Cognition*. 2010. Vol. 116, No. 3. P. 368–381.

40. Guo Y., Shao Z., Hua N. Automatic text categorization based on content analysis with cognitive situation models. *Information Sciences*, 2010. Vol. 180. No. 5. P. 613–630.
41. Johnson M. *Moral Imagination. The Implication of Cognitive Science for Ethics*. Chicago : The University of Chicago Press, 1993. 283 p.
42. Johnson M. *Morality for Humans: Ethical Understanding from the Perspective of Cognitive Science*. Chicago : The University of Chicago Press, 2014. 261 p.
43. Johnson-Laird P. N. Mental models and thought. *The Cambridge Handbook of Thinking and Reasoning*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005. P. 185–208.
44. Langacker R. W. Cognitive grammar. *Oxford Handbook of Cognitive Linguistics* / ed. by D. Geeraerts and H. Cuyckens. Oxford : Oxford University Press, 2007. P. 421–462.
45. Minsky M. *Emotion Machine: Commonsense Thinking, Artificial Intelligence, and the Future of the Human Mind*, 2007. URL: <http://video.mit.edu/search/?q=minsky&x=0&y=0> (accessed September 12, 2007)
46. Rich K. L. Introduction to Ethics. *Nursing Ethics: Across the Curriculum and Into Practice*, 4th edition, 2018. P. 1–28.
47. Speer N. K., Zacks J. M. Temporal changes as event boundaries: Processing and memory consequences of narrative time shifts. *Journal of Memory and Language*, 2005. Vol. 53, No. 1. P. 125–140.
48. Steen G. Finding metaphor in discourse: Praggles and beyond. *Culture, Language and Representation*. Amsterdam : VU University of Amsterdam, 2007. Vol. 5. P. 9–25.
49. Wierzbicka A. *English: Meaning and Culture*. Oxford: Oxford University Press, 2006. 352 p.
50. Zwaan R. A. Situation models, mental simulations, and abstract concepts in discourse comprehension. *Psychonomic Bulletin and Review*, 2016. No. 23. C. 1028–1034.
- Список джерел довідкової літератури:
51. CD. Cambridge Dictionary. URL: <http://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 09.08.2020).
52. MWD. Merriam-Webster Dictionary. URL: <http://www.merriam-webster.com/dictionary/> (дата звернення: 09.08.2020).
53. OLD. Oxford Learners Dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com> (дата звернення: 09.08.2020).
- Список джерел ілюстративного матеріалу:
54. Alter C. Katie Hill Is the First Millennial Lawmaker to Resign Because of Nudes. She Won't Be the Last. *Time*. October 30, 2019. URL: <https://time.com/5712395/katie-hill-resigns-nude-photos/>
55. Dobbs M. *The Final Cut*. Illinois : Sourcebooks, 2014. 454 p.
56. Burchill J., Newkey-Burden Ch. *Not in My Name. A Compendium of Modern Hypocrisy*. London : Virgin Books, 2009. 194 p.

Veduta V. V. TEXTUAL SITUATION AS A FORMAT OF REPRESENTING KNOWLEDGE ON ETHIC NORMS VIOLATIONS IN PRESENT-DAY MULTISTYLE ENGLISH DISCOURSE

This paper addresses the specificity of textual manifestations of ethical experience pertaining to Anglophone moral tradition viewed through its representation in journalistic, fictional and documentary discourse. Moral knowledge and experience related to ethical norms violations, gained by representatives of Anglo-Saxon linguistic culture, are studied in terms of textual situation as a format of knowledge, representing respective fragments of reality.

The specificity of verbalizing morally significant situations in contemporary multistyle English discourse is determined by the genre and stylistic features of texts where these situations are objectified. Depending on the level of objectivity and the way in which reality is reflected in various functional styles of modern English, certain aspects of "Violation of ethics" situations are represented in the studied discourse via different nomination means.

Thus, in journalistic discourse aimed at authentic manifestation of real world events and phenomena, aspects of ethical experience are predominantly verbalized through direct nomination. In fictional discourse focused on exerting aesthetic and emotional impact on the reader, morally significant situations are mainly depicted via figurative nomination. In documentary prose "Violation of ethics" situations are marked by both direct and figurative nominations, the prevalence of which being determined by the genre specificity of texts, where such situations are represented.

The variability of ways related to representing morally significant situations in present-day English journalistic, fictional and documentary discourse reflect the variability of ethical experience perception and conceptualisation, characteristic of English-speaking linguistic culture, thus setting the vector of their interpretation by the addressees.

Key words: *textual situation, ethical norms violation, Anglo-Saxon linguistic culture, English journalistic, fictional and documentary discourse.*